

مقایسه ویژگیهای پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه انار در شهرستان نطنز

فاطمه حفاری* ، دکتر داریوش حیاتی**

چکیده

از آنجا که بخش کشاورزی، همواره با مخاطره‌های گوناگون محیطی و اقتصادی روبه‌روست، بیمه محصولات کشاورزی به‌عنوان سازوکاری برای حفاظت از کشاورزان در برابر انواع مخاطره‌های طبیعی و اقتصادی، مورد توجه قرار گرفته است. هدف این پژوهش، مقایسه ویژگیهای پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه انار بوده که به روش پیمایش و با بهره‌گیری از شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی‌شده در شهرستان نطنز در استان اصفهان انجام پذیرفته است. حجم نمونه با بهره‌گیری از فرمول کوکران، ۲۵۰ نفر برآورد شد که به کمک ابزار پرسشنامه، اطلاعات مورد نیاز از ۱۹۰ نفر انارکار غیربیمه‌گذار و ۶۰ نفر انارکار بیمه‌گذار، گردآوری گردید. روایی صوری ابزار سنجش از راه پانل متخصصان و پایایی آن، با اجرای یک مطالعه راهنما و محاسبه آزمون آلفای کرونباخ، مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفت. یافته‌های برگرفته از پژوهش نشان داد که میان دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار (پذیرنده و نپذیرنده بیمه)، از نظر سن، تعداد نیروی کار خانوادگی، سابقه فعالیت باغداری، میزان دانش در زمینه بیمه، نوع نگرش پیرامون حق‌بیمه، درجه ریسک‌گریزی، شغل اصلی، میزان رضایتمندی از وام دریافتی، میزان عملکرد باغ انار، میزان کل درآمد سالانه، میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه و سابقه بیمه کردن، اختلاف معنیداری وجود داشته است. با توجه به نتایج تحلیل تشخیصی و توان تفکیک دو گروه بیمه‌گذار و غیر-بیمه‌گذار به‌وسیله شش متغیر مستقل، متغیر «سابقه بیمه کردن» مهمترین متغیر جداکننده دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار بوده است. در پایان، با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهادهایی برای افزایش پذیرش بیمه از سوی کشاورزان، ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها:

بیمه، انار، پذیرش، ریسک، شهرستان نطنز.

* دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز.

E-mail: hayati@shirazu. ac. ir

** دانشیار بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز

مقدمه

بیشتر فعالیتهای کشاورزی، در شرایط نامعلوم و ریسکی در حال انجام است؛ زیرا از سویی، با نامشخص بودن درآمد روبه‌رو هستند و از دیگر سو، کشاورزان برای پرداختن هزینه‌های ثابت و هزینه‌های ضروری خانواده‌هایشان، گرایش (تمایل) به دریافت وام ندارند؛ چرا که همواره نگران بازپرداخت وامهای خود هستند. بنابراین، کاهش دادن ریسکهای موجود به روشهای گوناگون و همچنین، فراهم کردن روشی مناسب به منظور تلاش کشاورزان برای ادامه و افزایش دادن فرایند تولید با اطمینان بیشتر، بایسته است (۱).

در این راستا، بیمه محصولات کشاورزی، راهکاری مناسب برای حداکثرسازی درآمد کشاورزان از راه افزایش توان ریسک‌پذیری آنان است. در واقع، بیمه محصولات کشاورزی، روشی برای پذیرش ریسک و به اشتراک گذاشتن اثرهای زیانبار ریسک از سوی کشاورزان ریسک‌گریز و بنگاه‌های بیمه‌گر است. بنابراین، بیمه محصولات کشاورزی، رفتاری خردمندانه (عقلایی) از سوی تولیدکنندگان است که بنا به نیاز و بایستگی، برای جلوگیری از کاهش تولید و انتخاب مناسب ترکیب نهاده‌ها، صورت می‌گیرد و با انعقاد قرارداد بیمه‌ای که بتواند درآمد خالص تولیدکننده را در برابر ریسکهای تولید و بازار حمایت کند، انجام می‌شود (۲). بیمه، بویژه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته، سودمند است و اهمیت بسیاری دارد؛ زیرا به‌طور فزاینده‌ای، فراهمسازی غذا به هدفی سیاسی تبدیل شده است. از همین رو، سیاستگذاران این کشورها، به این نتیجه رسیده‌اند که کمکهای مالی دولت به بیمه، سودمند است (۳).

از دیدگاه مفهومی، بیمه کشاورزی عبارت است از: تضمین جبران بخشی از خسارت واردشده بر عوامل تولید، محصول و عوامل بالفعل مورد نیاز برای عملیات اقتصادی در فاصله زمانی پیش از تولید تا مصرف محصولات در برابر خطرهای تهدیدکننده و پیشگیری‌ناپذیر، به شرط آنکه

پیشبینی احتمال رخدادن خطرها، امکانپذیر باشد (۵).

برپایه آمار سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد (FAO)، بیمه کشاورزی در شکلها و هدفهای گوناگون در بیش از ۷۰ کشور، به کار گرفته می‌شود. به‌طور ویژه، کشورهای در راه توسعه، برنامه‌های بیمه کشاورزی را نه تنها برای حمایت از کشاورزان به‌عنوان ابزاری برای مدیریت ریسک، بلکه برای تحقق یافتن هدفهای دیگر؛ مانند افزایش دسترسی کشاورزان به اعتبار، ترویج تولید محصولاتی با ارزش بالا که ممکن است ریسک منطقه‌ای بالایی داشته باشد و فراهم کردن پایداری بیشتر برای کشاورزی و صنایع مربوط، برپا کرده‌اند (۶).

پیشینه و پایه‌های نظری پژوهش

پارامترهای گوناگونی می‌تواند بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی مؤثر باشد. نتایج پژوهش سعادت و همکاران (۲۰۱۰) نشان داد که همبستگی مثبتی میان سن، سابقه فعالیت کشاورزی، سواد، شرکت کردن در برنامه‌های ترویجی، مقدار زمینهای دیم و رضایت از بیمه وجود دارد. افزون بر این، نتایج رگرسیون آن پژوهش نشان داد که درآمد برگرفته از فعالیتهای کشاورزی، مقدار زمینهای دیم، شرکت کردن در برنامه‌های ترویجی و رضایت از بیمه، عاملهای مؤثر بر پذیرش بیمه هستند که در جمع، ۵۳/۹ درصد از کل واریانس را توضیح می‌دهند (۹).

اسمیت و بوکوئت^۱ (۱۹۹۶) نیز، در پژوهش خود با هدف بررسی تقاضای بیمه محصولات کشاورزی از سوی گندمکاران ایالت مونتانا در امریکا، متغیرهایی همچون: سطح تحصيلات کشاورزان، سابقه رویارویی با خطر، مقدار بدهی به مؤسسه‌های اعتباری و بانکها، نوسانهای میزان محصول تولیدی و نیز نرخ حق‌بیمه را در مشارکت کردن کشاورزان در طرح بیمه گندم، مؤثر تشخیص داده‌اند (۱۰).

۱. Smith & Bouquet

واندویر^۱ (۲۰۰۱) در پژوهشی، به بررسی پیمایشی تقاضای بیمه از سوی کشاورزان ویتنام شمالی پرداخت. وی در پایان پژوهش خود نتیجه گرفت که چشم‌انداز و خصوصیت‌های بیمه کشاورزی، ویژگیهای فردی، درآمد مزرعه و کشاورزی و سطح تحصیلات کشاورزان، از عوامل اصلی تقاضای بیمه کشاورزی به‌شمار می‌آید؛ به‌گونه‌ای که برای کشاورزانی با درآمد بالا، احتمال بیشتری برای مشارکت کردن در برنامه‌های بیمه وجود دارد و خصوصیت‌های دیگر کشاورزان، از اهمیت کمتری در مشارکت آنها در برنامه‌های بیمه، برخوردار است. همچنین، آگاهی کشاورزان از سطوح پوشش محصولات کشاورزی، اهمیت فراوانی بر تصمیمگیری آنها برای خرید بیمه دارد. از سویی، کشاورزان، ضمانت (تعهد) محصولات بیشتر و هزینه گرامت پرداختی کمتر را ترجیح می‌دهند (۱۱).

نتایج پژوهش کرباسی و کامبوزبا (۱۳۸۲) نیز نشان داد که میان سطح تحصیلات کشاورزان، مالکیت زمینهای کشاورزی، درآمد سالانه کشاورز، سطح زیرکشت کل محصولات با گرایش آنها به بیمه‌کردن محصولات و نگرش مثبتشان به بیمه محصولات کشاورزی، ارتباط مثبت و معنیداری وجود دارد. همچنین، ارتباط منفی و معنیداری میان سطح زیرکشت کل محصولات و سن کشاورزان، با پذیرش بیمه وجود دارد (۴).

همچنین، نتایج به‌دست آمده از پژوهش فرجی و میردامادی (۱۳۸۵) نیز نشان می‌دهد که میان متغیرهای سطح سواد، سابقه فعالیت باغداری، سطح زیرکشت، آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات باغی، شرکت کردن در کلاسهای آموزشی- ترویجی و تعداد دفعات تماس با مروجان و کارشناسان بیمه، با میزان پذیرش بیمه محصولات باغی، رابطه‌ای مثبت و معنیدار

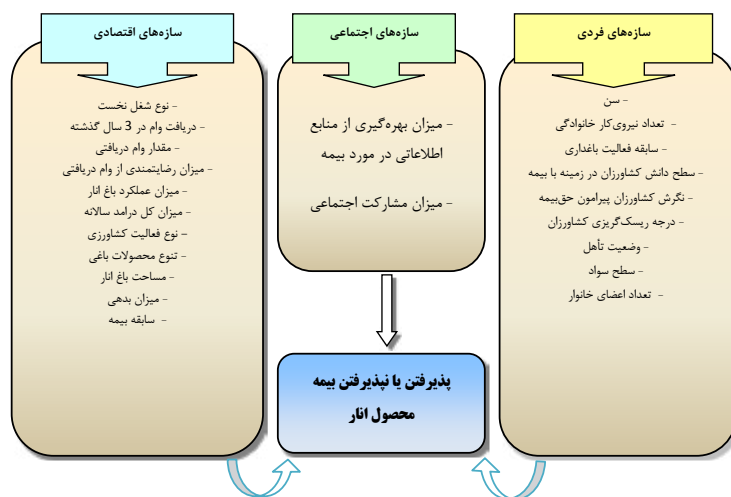
۱. Vandever

وجود دارد؛ ولی میان متغیر مستقل سن و میزان پذیرش بیمه محصولات باغی، رابطه‌ای معکوس و معنیدار دیده می‌شود (۳).

از آنجاکه تولید محصولات باغی در ایران، از اهمیت بالایی برخوردار است و در این میان، انار، محصولی بومی و ویژه به‌شمار می‌رود؛ بنابراین، بررسی چالش‌های پیش‌روی این محصول، بویژه از دیدگاه مدیریت ریسک و بیمه کشاورزی، جستاری مهم و راهبردی است. در همین راستا و در میان مناطق تولید این محصول، شهرستان نطنز نیز، دارای اهمیت است.

انار در میان محصولات باغی شهرستان نطنز، جایگاه ویژه‌ای از دیدگاه اشتغال و ارزش در صادرات و کسب درآمد برای باغداران دارد. همچنین، انار از نقش بسزایی در جلوگیری از مهاجرت روستاییان در این شهرستان برخوردار بوده و از لحاظ ارزش‌آوری، دارای بالاترین ارزش اقتصادی است و از نظر کارایی آب نیز، گیاهی مناسب برای آب‌وهوای خشک شهرستان نطنز، به‌شمار می‌رود. تولید این محصول با ارزش نیز، همانند دیگر تولیدات کشاورزی، همراه با نوسانهای پیش‌بینی‌ناپذیر بسیاری، مانند خشکسالی و سرمازدگی است که زیانها و خسارتهای فراوانی را به انارکاران تحمیل می‌کند. بر پایه گزارش مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان نطنز، بر اثر سرمازدگی سال ۱۳۸۶، نزدیک به ۸۰ تا ۹۰ درصد از محصولات باغی، بویژه انار، خسارت دیده و به انارکاران منطقه، زیانهای اقتصادی و اجتماعی بسیاری، وارد شده است. پس از سرمازدگی پیشگفته، بسیاری از انارکاران بر این باورند که احتمال رخدادن بلاهایی همچون سرمازدگی و خشکسالی در سالهای آینده، بیشتر نیز خواهد بود. با این همه، بررسیهای انجام‌گرفته از سوی نگارندگان این مقاله در زمینه آمارهای بیمه کردن محصول انار در شهرستان نطنز، نشان داد که این موضوع، رشد چندانی نداشته است. از همین‌رو، هدف این پژوهش، مقایسه ویژگیهای پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه (بیمه‌گذاران و غیربیمه‌گذاران) محصول انار در شهرستان نطنز در

استان اصفهان و تأثیر آنها بر گرایش ایشان به بیمه محصول انار بوده است. چارچوب نظری طراحی شده برای این پژوهش، در نگاره شماره ۱ ارائه شده است که نشان می‌دهد، از دیدگاه یا بعد فردی، سن کشاورزان، تعداد نیروی کار خانوادگی، سابقه فعالیت باغداری، سطح دانش آنها در زمینه بیمه، نگرش کشاورزان پیرامون حق بیمه، درجه ریسک‌گریزی کشاورزان، وضعیت تأهل، سطح سواد و تعداد اعضای خانوار، مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بعد اجتماعی نیز، به میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی در مورد بیمه و میزان مشارکت اجتماعی توجه می‌شود. در بعد اقتصادی هم، به بررسی نوع شغل نخست (اول)، دریافت وام در ۳ سال گذشته، مقدار وام دریافتی، میزان رضایتمندی از وام دریافتی، میزان عملکرد باغ انار، میزان کل درآمد سالانه، نوع فعالیت کشاورزی، تنوع محصولات باغی، مساحت باغ انار، میزان بدهی، سابقه بیمه، فعالیت کشاورزی، تنوع محصولات باغی، مساحت باغ انار و میزان بدهی، پرداخته خواهد شد.

نگاره شماره ۱: چارچوب نظری پژوهش

روش و ابزارهای پژوهش

این پژوهش، از نوع پیمایشی بوده و روش‌شناسی آن از دیدگاه هدف، کاربردی، و از دیدگاه گردآوری اطلاعات، توصیفی - همبستگی بوده که به شیوه پژوهش میدانی، انجام گرفته است. در پژوهشهایی که از روش پیمایشی بهره جسته شده است، می‌توان به بررسی ویژگیهای یک جامعه آماری پرداخت (۲).

جامعه آماری این پژوهش، دربردارنده همه انارکاران بخش امامزاده از شهرستان نطنز بوده است که قطب محصول انار، به‌شمار می‌رود. در این پژوهش، از نمونه‌گیری به روش طبقه‌بندی تصادفی بهره‌گیری شده و جامعه آماری نیز، دربرگیرنده ۷۵ نفر از انارکارانی است که باغ انار خود را در سال گذشته، بیمه کرده بودند و همچنین ۳۰۷۸ نفر از انارکارانی که باغ انار خود را در سال گذشته بیمه نکرده‌اند. برآورد حجم نمونه برپایه فرمول کوکران، به تعداد ۲۵۰ نفر به‌دست آمد که ۶۰ نفر از این تعداد، بیمه‌گذار و ۱۹۰ نفر نیز، غیربیمه‌گذار بوده‌اند، در مجموع، ۲۵۰ نسخه پرسشنامه، میان ایشان توزیع شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه با پرسشهای باز و بسته بوده است که روایی صوری^۱ آن، بر مبنای نظرهای متخصصان، مورد تأیید قرار گرفت. برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز، یک مطالعه راهنما^۲ انجام گرفت که برای اجرای آن، ۳۰ نفر از انارکاران، بیرون از نمونه انتخاب شدند. داده‌های جدول شماره ۱ نیز، میزان آلفای کرونباخ^۳ را برای متغیرهای گوناگون مورد سنجش در این پژوهش، نشان می‌دهد. در پایان، داده‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزار آماری SPSS۱۷ تجزیه و تحلیل شده است.

۱. Face Validity

۲. Pilot Study

۳. Cronbach Alpha

جدول شماره ۱: ضریبهای آلفا در آزمون آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش

متغیرها	ضریب آلفا
دانش کشاورزان در زمینه بیمه محصولات کشاورزی	۰/۷۸
نگرش کشاورزان پیرامون حق بیمه محصولات کشاورزی	۰/۷۷
درجه ریسک‌گریزی کشاورزان	۰/۵۵
احتمال رخداد تنشهای محیطی	۰/۷۸
بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی در مورد بیمه	۰/۸۷
مشارکت اجتماعی	۰/۸۴
گرایش باغداران به بیمه کردن محصول انار	۰/۸۹

یافته‌های پژوهش و بحث

برپایه یافته‌های پژوهش، میانگین سنی پاسخگویان، ۵۲/۱۵ سال به‌دست آمد که نزدیک به ۴۳ درصد آنان، از سطح سواد ابتدایی برخوردار بودند و بیشترشان نیز (۴۹/۶ درصد) دارای تعداد اعضای خانواده ۴ تا ۵ نفری بودند. در زمینه تعداد نیروی کار خانوادگی که در بخش کشاورزی فعالیت می‌کنند نیز، بیشترین درصد (۶۴/۸) مربوط به آزمودنیهایی است که خود به تنهایی، به فعالیت کشاورزی می‌پردازند و این نشان‌دهنده مشارکت اندک اعضای خانواده در فعالیتهای کشاورزی است. میانگین سابقه فعالیت باغداران، نزدیک به ۲۴ سال بود و ۵۴ درصد از آزمودنیها نیز، دارای شغل دوم بودند.

میانگین مساحت کل باغ برای پاسخگویان، برابر با ۰/۹۱ هکتار بود که از این مقدار، ۶۲/۸ درصد از آزمودنیها، زمینی با مساحت کمتر از ۰/۵ هکتار و ۲۴/۴ درصد از آزمودنیها، مساحت بین ۰/۵ تا ۱ هکتار داشتند. این در حالی است که تنها ۱۲/۸ درصد از آزمودنیها، مساحت باغ انارشان،

بیشتر از یک هکتار بوده است. همچنین، بیش از ۷۰ درصد آزمودنیها، کمتر از ۰/۶ تن انار در سال پیش از انجام این پژوهش، برداشت کرده‌اند که این مقدار، نسبت به سالهای پیشتر، بسیار پایینتر بوده است.

آزمودنیها از نظر سطح دانش در زمینه بیمه محصولات کشاورزی، به سه گروه، دسته‌بندی شدند که نتایج آمار توصیفی در این باره نشان داد، ۴۸/۴ درصد از آزمودنیها در سطح متوسطی از دانش قرار داشتند. همچنین، ۲۸ درصد آزمودنیها، از دانش اندکی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی برخوردار بودند و تنها ۲۳/۶ درصد از آزمودنیها، دانش بسیاری پیرامون بیمه محصولات کشاورزی داشتند. همچنین، نتایج نشان داد که نزدیک به ۴۵ درصد از آزمودنیها، نگرش منفی به حق بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند و تنها نگرش ۲۶ درصد از آزمودنیها پیرامون حق بیمه محصولات کشاورزی، مثبت بوده است. این نوع نگرش، ممکن است به این دلیل باشد که کشاورزان درآمد کمی دارند و نمی‌توانند حق بیمه را با توجه به مبلغ تعیین‌شده و زمان و شیوه پرداخت آن بپردازند. همچنین، نتایج توصیفی نشان می‌دهد که نیمی از آزمودنیها از سطح ریسک‌گریزی متوسطی برخوردار بودند و ۳۷/۶ درصد از آزمودنیها نیز، درجه ریسک‌گریزی بالایی داشتند. در دنباله این بخش، یافته‌های پژوهش در زمینه تفاوت میان دو گروه انارکار بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار از نظر سازه‌های فردی، اجتماعی و اقتصادی، ارائه می‌شود:

۱. سازه‌های فردی

از میان سازه‌های فردی، محاسبه مربع کای^۱ نشان داد که متغیرهای سن، تعداد نیروی کار خانوادگی، سابقه فعالیت باغداری، سطح دانش در زمینه بیمه محصولات کشاورزی، نوع نگرش پیرامون حق بیمه محصولات کشاورزی و درجه ریسک‌گریزی، با متغیر پذیرش بیمه محصول

۱. Chi-squer

انار، رابطه معنیداری داشته است. از سویی، محاسبه مربع کای نمایان کرد که میان متغیرهای وضعیت تأهل، سطح سواد و تعداد اعضای خانواده با پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری وجود نداشته است. در اینجا، نتایج محاسبه مربع کای برای متغیرهایی که رابطه معنیداری با پذیرش بیمه داشته‌اند، به همراه تفسیر نتایج، آمده است:

۱-۱. سن آزمودنیها: محاسبه مربع کای نشان داد که رابطه معنیداری میان سن با متغیر پذیرش بیمه محصول انار در سطح احتمال ۰/۰۵ وجود دارد. نگارش جدول توافقی^۱ (دربردارنده جدولهای شماره ۱ تا ۳ و در این مورد جدول ۲) درباره این دو متغیر نشان داد که نزدیک به ۷۸ درصد بیمه‌گذاران، بزرگسال و کهنسال بوده؛ در حالی که نزدیک به ۵۷ درصد از غیربیمه‌گذاران، بزرگسال و کهنسال بوده‌اند. از سویی، ۲۱/۷ درصد بیمه‌گذاران زیر ۴۵ سال داشته؛ در حالی که ۴۲/۷ درصد از غیربیمه‌گذاران، زیر ۴۵ سال داشته‌اند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که انارکاران جوانتر، آینده‌هراسی کمتری داشته و از همین‌رو، کمتر به بیمه روی آورده‌اند.

۲-۱. تعداد نیروی کار خانوادگی: محاسبه مربع کای برای دو متغیر تعداد نیروی کار خانوادگی و پذیرش بیمه محصول انار در سطح احتمال ۰/۰۱ رابطه معنیداری را نمایان کرده است. برپایه داده‌های جدول توافقی (جدول شماره ۲) نشان داده شد که هم در گروه بیمه‌گذاران و هم در غیربیمه‌گذاران بیشترین درصد، مربوط به افرادی است که تنها یک نفر از آنها در خانواده به فعالیت کشاورزی می‌پردازند؛ ولی در مجموع در گروه آزمودنیهای بیمه‌گذار، مشارکت اعضای خانواده نسبت به گروه غیربیمه‌گذار، بیشتر بوده است؛ زیرا در ۲۳/۳ درصد از آزمودنیهای بیمه‌گذار، ۳ نفر از اعضای خانواده به فعالیت کشاورزی می‌پرداخته؛ ولی در گروه غیربیمه‌گذار، ۷/۴ درصد از آنها، همین تعداد از اعضای خانواده‌شان در فعالیت کشاورزی، مشارکت داشته‌اند. وضعیت

۱. Cross Tabulation

پیشگفته، شاید بیشتر به این دلیل پدید آمده باشد که آزمودنیهای بیمه‌گذار، سالخورده‌ترند و تعداد اعضای بیشتری از خانواده آنها در کشاورزی فعالیت می‌کنند.

۳-۱. پیشینه فعالیت باغداری: میان متغیر پیشینه (سابقه) فعالیت باغداری و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود داشته است. بر پایه نتایج جدول توافقی (جدول شماره ۲)، بیشترین فراوانی در ردیف آزمودنیهای بیمه‌گذار، مربوط به ستون بیشتر از ۳۰ سال سابقه فعالیت باغداری بوده؛ ولی در ردیف آزمودنیهای غیربیمه‌گذار، بیشترین فراوانی، در ستون آزمودنیهای با سابقه کمتر از ۱۰ سال فعالیت باغداری، نمایان شده است. در نتیجه می‌توان گفت: کسانی که از تجربه بیشتری در فعالیت باغداری برخوردارند، بیشتر به سوی پذیرش بیمه محصول انار رفته‌اند. دلیل این نتیجه می‌تواند چنین باشد که افراد یادشده، با توجه به تجربه بسیار در زمینه کشاورزی، پی‌برده‌اند که کشاورزی، فعالیتی همراه با ریسک و خطرهای بی‌شمار است و از سویی، آشنایی بیشتری نیز، با خطرهای دارند که ممکن است باغ انارشان را تهدید کند، و به همین دلیل، کوشیده‌اند تا از راه بیمه محصولات کشاورزی، توانایی ریسک‌پذیری خود را افزایش دهند.

۴-۱. سطح دانش آزمودنیها پیرامون بیمه محصولات کشاورزی: نتایج به‌دست‌آمده از محاسبه مربع کای درباره رابطه پذیرش بیمه محصول انار و سطح دانش آزمودنیها پیرامون بیمه محصولات کشاورزی نشان می‌دهد، این دو متغیر، دارای رابطه آماری معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ بوده‌اند. چنانکه داده‌های جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، ۳۵ درصد بیمه‌گذاران، از سطح دانش بالایی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی برخوردار بوده؛ در حالی که تنها ۲۰ درصد از پاسخگویان غیربیمه‌گذار، سطح دانش بالایی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند. از سویی، ۳۴/۲ درصد از آزمودنیهای غیربیمه‌گذار، از سطح دانش پایینی در این زمینه برخوردار

بوده؛ در حالی که تنها ۸/۳ درصد آزمودنیهای بیمه‌گذار، دارای سطح دانش پایینی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت، اگر چه درصد کمی از هر دو گروه، دارای دانش بالایی در زمینه بیمه بوده‌اند؛ ولی در مجموع، درصد آزمودنیهای بیمه‌گذاری که سطح دانش بالایی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند، بیشتر از درصد آزمودنیهای غیربیمه‌گذار بوده و از سویی نیز، درصد آزمودنیهای بیمه‌گذاری که سطح دانش پایینی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند، بسیار کمتر از درصد آزمودنیهای غیربیمه‌گذار بوده است. بنابراین در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که دانش آزمودنیهای بیمه‌گذار، نسبت به گروه غیربیمه‌گذار، بیشتر بوده که شاید همین نیز، به پذیرش بیمه از سوی آنها، انجامیده است و افرادی که دانش کمتری در این باره داشته‌اند، کمتر به سوی بیمه، روی آورده‌اند.

۵-۱. نوع نگرش پیرامون حق‌بیمه محصولات کشاورزی: نتایج برگرفته از محاسبه مربع کای نشان می‌دهد، میان متغیر نوع نگرش درباره حق‌بیمه محصولات کشاورزی و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود داشته است. یافته‌های ارائه شده در جدول شماره ۲، گویای این است که افزون بر نیمی از آزمودنیهای بیمه‌گذار (۵۶/۷ درصد)، نگرشی مثبت به حق‌بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند. همچنین، بیش از نیمی از آزمودنیهای غیربیمه‌گذار (۵۶/۳ درصد)، دارای نگرشی منفی به حق‌بیمه محصولات کشاورزی بوده‌اند. بنابراین می‌توان چنین برداشت کرد که نوع نگرش کشاورزان به حق‌بیمه محصولات کشاورزی، می‌تواند عامل مؤثری در پذیرش بیمه محصولات کشاورزی برشمرده شود؛ به‌گونه‌ای که هرچه این نوع نگرش، مثبت‌تر باشد، احتمال پذیرش بیمه از سوی کشاورزان نیز، افزایش می‌یابد.

۶-۱. درجه ریسک‌گریزی: برپایه یافته‌ها، میان متغیر درجه ریسک‌گریزی و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود دارد. داده‌های جدول شماره ۲، اگرچه نشان

می‌دهد که به تقریب، نیمی از آزمودنیها در هر دو گروه، درجه ریسک‌گریزی متوسطی داشته‌اند، ولی آزمودنیهای بیمه‌گذار نسبت به غیربیمه‌گذار، کمتر ریسک‌گریز بوده‌اند؛ زیرا نزدیک به ۳۲ درصد از غیربیمه‌گذاران، درجه ریسک‌گریزی بالایی داشته، درحالی که تنها ۱۵ درصد آزمودنیهای بیمه‌گذار، دارای درجه ریسک‌گریزی بالایی بوده‌اند. البته این شاید بدان دلیل باشد که آزمودنیهای غیربیمه‌گذار، طرح بیمه محصولات کشاورزی را نوعی ریسک برشمرده و از پذیرش آن دوری کرده‌اند. افزون بر این، هرچه افراد ریسک‌گریزتر باشند، کمتر دست به اقدامی می‌زنند که در مورد آن، اطلاعات کمتر و ابهام بیشتری داشته باشند و ویژگیهای مثبت و منفی آن را ندانند. از همین‌رو، با توجه به اینکه بیشتر باغداران مورد بررسی، از درجه ریسک‌گریزی متوسط به بالایی برخوردار بوده‌اند، بنابراین افراد ریسک‌گریزتر، محتاطتر عمل کرده و افرادی که کمتر ریسک‌گریز بوده‌اند، برای اطمینان و جلوگیری از خطرهای احتمالی، برای بیمه محصول خود، اقدام کرده‌اند.

جدول شماره ۲: نتایج به دست آمده (جدول توافقی) برای متغیرهای مورد بررسی در زمینه

	سن (گروه‌های سنی)						
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف		
(Chi - Square=8/8, df= 3, Sig. =05/0)	جمع	بیشتر از ۶۰ سال	۴۵ تا ۶۰ سال	۳۰ تا ۴۰ سال	کمتر از ۳۰ سال	بیمه گذار	
	۶۰٪۱۰۰	۲۲٪۳۶/۷	۲۵٪۴۱/۷	۱۰٪۱۶/۷	۳٪۵		
	۱۹۰٪۱۰۰	۴۹٪۲۵/۸	۶۰٪۳۱/۶	۵۶٪۲۹/۵	۲۵٪۱۳/۲	غیربیمه گذار	
	۲۵۰٪۱۰۰	۷۱٪۲۸/۴	۸۵٪۳۴	۶۶٪۲۶/۴	۲۸٪۱۱/۲	جمع	
(Chi - Square=49/19, df= 3, Sig. =01/0)	تعداد نیروی کار خانوادگی					سازهای فردی	
	جمع	بیشتر از ۳ نفر	۳ نفر	۲ نفر	۱ نفر		
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف		
	۶۰٪۱۰۰	۳٪۵	۱۴٪۲۳/۳	۳٪۵	۴۰٪۶۶/۷		بیمه گذار
(Chi - Square=46/26, df= 3, Sig. =01/0)	پیشینه (سابقه) فعالیت باغداری	جمع	بیشتر از ۳۰ سال	۲۰ تا ۳۰ سال	۱۰ تا ۲۰ سال	کمتر از ۱۰ سال	
		فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	
		۶۰٪۱۰۰	۲۳٪۳۸/۳	۱۳٪۲۱/۷	۱۸٪۳۰	۶٪۱۰	بیمه گذار
		۱۹۰٪۱۰۰	۳۹٪۲۹/۵	۴۹٪۲۵/۸	۲۵٪۱۳/۲	۷۷٪۴۰/۵	غیربیمه گذار
۲۵۰٪۱۰۰	۶۲٪۲۴/۸	۶۲٪۲۴/۸	۴۳٪۱۷/۲	۸۳٪۳۳/۲	جمع		

برگرفته از یافته‌های پژوهش

ادامه جدول شماره ۲: نتایج به دست آمده (جدول توافقی) برای متغیرهای مورد بررسی در زمینه سازه‌های فردی

Chi - Square=38/16, df= 2, Sig. =01/0)	سطح دانش در زمینه بیمه محصولات کشاورزی				سازه‌های فردی
	جمع	زیاد	متوسط	کم	
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	
	۶۰ ٪۱۰۰	۲۱ ٪۳۵	۳۴ ٪۵۶/۷	۵ ٪۸/۳	
	بیمه‌گذار				
	۱۹۰ ٪۱۰۰	۳۸ ٪۲۰	۸۷ ٪۴۵/۸	۶۵ ٪۳۴/۲	
غیربیمه‌گذار					
۲۵۰ ٪۱۰۰	۵۹ ٪۲۳/۶	۱۲۱ ٪۴۸/۴	۷۰ ٪۲۸	جمع	
(Chi - Square=78/48, df= 2, Sig. =01/0) .	نوع نگرش پیرامون حق بیمه				سازه‌های فردی
	جمع	مثبت	متوسط	منفی	
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	
	۶۰ ٪۱۰۰	۳۴ ٪۵۶/۷	۱۹ ٪۳۱/۷	۷ ٪۱۱/۷	
	بیمه‌گذار				
	۱۹۰ ٪۱۰۰	۳۱ ٪۱۶/۳	۵۲ ٪۲۷/۴	۱۰۷ ٪۵۶/۳	
غیربیمه‌گذار					
۲۵۰ ٪۱۰۰	۶۵ ٪۲۶	۷۱ ٪۲۸/۴	۱۱۴ ٪۴۵/۶	جمع	
(Chi - Square=55/11, df= 2, Sig. =01/0)	درجه ریسک‌گریزی				سازه‌های فردی
	جمع	زیاد	متوسط	کم	
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	
	۶۰ ٪۱۰۰	۹ ٪۱۵	۲۸ ٪۴۶/۷	۲۳ ٪۳۸/۳	
	بیمه‌گذار				
	۱۹۰ ٪۱۰۰	۶۱ ٪۳۲/۱	۹۲ ٪۴۸/۴	۳۷ ٪۱۹/۵	
غیربیمه‌گذار					
۲۵۰ ٪۱۰۰	۷۰ ٪۲۸	۱۲۰ ٪۴۸	۶۰ ٪۲۴	جمع	

برگرفته از یافته‌های پژوهش

۲. سازه‌های اجتماعی

از میان سازه‌های اجتماعی، با توجه به نتایج برگرفته از محاسبه مربع کای، نمایان شد که رابطه معنیداری میان میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه با متغیر پذیرش بیمه محصول انار وجود دارد. از سویی، محاسبه مربع کای نشان داد که میان متغیر میزان مشارکت اجتماعی باغداران با پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری نیست.

۱-۲. میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه: یافته‌های به‌دست‌آمده از محاسبه مربع کای، گویای این است که میان متغیر میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود دارد. بر پایه نتایج جدول شماره ۳، از میان پاسخگویان، ۶۵/۸ درصد غیربیمه‌گذاران، از منابع اطلاعاتی درباره بیمه، به مقدار کمی بهره‌گیری کرده‌اند؛ در حالی که ۴۵ درصد بیمه‌گذاران، به مقدار کم از منابع اطلاعاتی درباره بیمه، بهره برده‌اند. همچنین، این جدول نشان می‌دهد، تنها ۱۳/۳ درصد از بیمه‌گذاران و ۵/۳ درصد از آزمودنیهای غیربیمه‌گذار، دسترسی فراوانی به منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی داشته‌اند که مقدار بسیار اندکی به‌شمار می‌آید. بنابراین در مجموع، میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی در میان بیمه‌گذاران، بیشتر از غیربیمه‌گذاران بوده که همین ویژگی نیز باعث شده است، پذیرش بیمه از سوی آنها بیشتر باشد. هرچند در کل باید گفت، باغداران مورد بررسی، از دسترسی بالایی به منابع اطلاعاتی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی برخوردار نبوده‌اند.

جدول شماره ۳: نتایج به دست آمده (جدول توافقی) برای متغیرهای مورد بررسی در زمینه سازه‌های اجتماعی

سطح دانش در زمینه بیمه محصولات کشاورزی	سازه‌های اجتماعی			
	جمع	زیاد	متوسط	کم
فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	بیمه‌گذار
۶۰ ٪۱۰۰	۸ ٪۱۳/۳	۲۵ ٪۴۱/۷	۲۷ ٪۴۵	بیمه‌نگذر
۱۹۰ ٪۱۰۰	۱۰ ٪۵/۳	۵۵ ٪۲۸/۹	۱۲۵ ٪۶۵/۸	
۲۵۰ ٪۱۰۰	۱۸ ٪۷/۲	۸۰ ٪۳۲	۱۵۲ ٪۶۰/۸	جمع

برگرفته از یافته‌های پژوهش

۳. سازه‌های اقتصادی

در زمینه سازه‌های اقتصادی، محاسبه مربع کای نشان داد که رابطه معنیداری میان متغیرهای نوع شغل نخست، میزان رضایتمندی از وام دریافتی، سابقه بیمه، میزان عملکرد باغ انار و میزان کل درآمد سالانه با متغیر پذیرش بیمه محصول انار وجود دارد. از سویی، برپایه نتایج محاسبه مربع کای، نمایان شد که میان متغیرهای نوع فعالیت کشاورزی، تنوع محصولات باغی، مساحت باغ انار، مقدار بدهی، میزان وام دریافتی و دریافت وام در ۳ سال گذشته با پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری نیست.

۳-۱. نوع شغل نخست: محاسبه مربع کای نشان می‌دهد که میان متغیر نوع شغل نخست (اول) و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود دارد. داده‌های جدول توافقی ترسیمی (جدول شماره ۴) برای دو متغیر پیشگفته، نمایانگر این موضوع است که درصد زیادی از آزمودنی‌های غیربیمه‌گذار، به کشاورزی و دامداری به‌عنوان شغل نخست، اشتغال داشته‌اند؛ ولی شغل نخست بیشتر آزمودنی‌های بیمه‌گذار، کارمند یا آزاد بوده است. بنابراین

می‌توان نتیجه گرفت، آزمودنیهایی که شغل کشاورزی و دامداری، شغل دوم آنها به‌شمار می‌رود، بیشتر به پذیرش بیمه روی آورده‌اند؛ در حالی که شغل نخست بیشتر آزمودنیهای غیربیمه‌گذار، کشاورزی و دامداری بوده است. علت این موضوع شاید این باشد که کارمندان و کسانی که شغل آزاد دارند، به دلیل آگاهی بیشتر از مزیت‌های بیمه و امکان تماس بیشتر با بیرون از محیط کشاورزی و دریافت اطلاعات بیشتر، نیاز به بیمه را بیشتر درک کرده‌اند.

۲-۳. میزان عملکرد باغ انار: نتایج برگرفته از محاسبه مربع کای نشان می‌دهد، میان متغیر میزان عملکرد باغ انار و پذیرش بیمه محصول انار در سطح احتمال ۰/۰۵ رابطه معنیداری وجود دارد. داده‌های جدول توافقی (جدول شماره ۴) نیز، گویای این است که عملکرد باغ انار در ۶۰ درصد بیمه‌گذاران، کمتر از ۰/۶ تن بوده؛ در حالی که باغهای ۷۸/۴ درصد از غیربیمه‌گذاران، عملکردی کمتر از ۰/۶ تن داشته است. همچنین، عملکرد باغ انار ۲۵ درصد از آزمودنیهای بیمه‌گذار، بیشتر از ۲ تن بوده؛ در حالی که تنها، باغهای ۱۱/۶ درصد از آزمودنیهای غیربیمه‌گذار، عملکردی بیشتر از ۲ تن داشته است. در مجموع، عملکرد باغ انار آزمودنیهای بیمه‌گذار در مقایسه با غیربیمه‌گذاران، بیشتر بوده است. این نکته نشان می‌دهد، هرچه عملکرد باغ بیشتر باشد، از نظر اقتصادی به‌صرفه‌تر است که آن را بیمه کنند و هرچه عملکرد باغ کمتر باشد، ارزش اقتصادی آن کمتر از اندازه‌ای است که بشود آن را بیمه کرد.

۳-۳. میزان رضایتمندی از وام دریافتی در ۳ سال گذشته: یافته‌های برگرفته از محاسبه مربع کای نشان می‌دهد، میان متغیر میزان رضایتمندی از وام دریافتی در ۳ سال گذشته و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود دارد. بر اساس نتایج جدول توافقی (جدول شماره ۴)، ۶۸ درصد بیمه‌گذاران، از وام دریافتی طی ۳ سال گذشته، احساس رضایت (خیلی راضی و راضی) داشته؛ در حالی که نزدیک به ۴۰ درصد غیربیمه‌گذاران، دارای

احساس رضایت (خیلی راضی و راضی) از وام دریافتی بوده‌اند. از سویی، ۲۴ درصد بیمه‌گذاران، از وام دریافتی احساس نارضایتی (خیلی ناراضی و ناراضی) داشته؛ در حالی که ۳۳ درصد غیر بیمه‌گذاران، دارای احساس نارضایتی (خیلی ناراضی و ناراضی) از وام دریافتی بوده‌اند. بنابراین در مجموع، بیمه‌گذاران در مقایسه با غیربیمه‌گذاران، از رضایت بیشتری نسبت به وام دریافتی برخوردار بوده‌اند؛ از همین رو می‌توان نتیجه گرفت که رضایت از تسهیلات بانکی (وام)، عامل مؤثری در پذیرش بیمه محصولات کشاورزی به‌شمار می‌آید؛ زیرا نهاد اجرایی بیمه محصولات کشاورزی (صندوق بیمه کشاورزی)، زیر مجموعه بانک کشاورزی است؛ بنابراین هرچه کشاورزان نگرشی مثبت و بهتر و رضایت بیشتری از بانک داشته باشند، احتمال اینکه از همان نگرش درباره بیمه محصولات کشاورزی نیز برخوردار باشند، بیشتر خواهد بود.

۳-۴. میزان کل درآمد سالانه: برپایه یافته‌های برگرفته از محاسبه مربع کای، میان متغیر میزان کل درآمد سالانه و پذیرش بیمه محصول انار، رابطه معنیداری در سطح احتمال ۰/۰۱ دیده می‌شود. داده‌های جدول شماره ۴ برای دو متغیر پیشگفته نیز نشان می‌دهد، نزدیک به ۴۸ درصد بیمه‌گذاران، درآمدی کمتر از ۶ میلیون تومان داشته؛ در حالی که نزدیک به ۷۰ درصد غیربیمه‌گذاران، از درآمد کمتر از ۶ میلیون تومان، برخوردار بوده‌اند. همچنین، نزدیک به ۵۲ درصد بیمه‌گذاران، درآمدی بالاتر از ۶ میلیون تومان داشته و این در حالی است که نزدیک به ۳۰ درصد غیربیمه‌گذاران، از درآمدی بالاتر از ۶ میلیون تومان برخوردار بوده‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که درآمد سالانه آزمودنیهای بیمه‌گذار، بیشتر از آزمودنیهای غیربیمه‌گذار بوده است. از همین رو، درآمد سالانه می‌تواند، عاملی مؤثر بر پذیرش بیمه از سوی کشاورزان باشد؛ زیرا انارکارانی که درآمد بیشتری داشته‌اند، دارای دسترسی بیشتری به منابع مالی و تسهیلات بانکی بوده و بر اثر رفت‌وآمد بیشتر به بانک و تماس با مسئولان بیمه در بانک، آگاهی بیشتری از

بیمه و مزیت‌های آن به دست آورده و به دلیل نداشتن مشکل مالی و برخورداری از نقدینگی برای حق بیمه، باغ خود را بیمه کرده‌اند.

۳-۵. سابقه بیمه: نتایج برگرفته از محاسبه مربع کای نشان می‌دهد، رابطه معنیداری میان دو متغیر سابقه بیمه با متغیر پذیرش بیمه، در سطح احتمال ۰/۰۱ وجود دارد. برپایه نتایج جدول شماره ۴، از میان آزمودنی‌های بیمه‌گذار در سال انجام پژوهش، ۴۰ درصد آنها باغ خود را در سال‌های پیشین، بیمه کرده و ۶۰ درصد آنها نیز، در شمار افرادی بودند که در سال‌های پیش، باغ خود را بیمه نکرده بودند. این در حالی است که در میان آزمودنی‌های غیربیمه‌گذار، ۲۱/۲ درصد آنها باغ خود را در سال‌های پیش، بیمه کرده، ولی در سال انجام پژوهش، باغ خود را بیمه نکرده بودند که این شاید ریشه در نارضایتی آنها از عملکرد بیمه در سال‌های پیش، داشته باشد.

جدول شماره ۴: نتایج به دست آمده (جدول توافقی) برای متغیرهای مورد بررسی در زمینه سازه‌های اقتصادی

(Chi - Square=64/18, df= 3, Sig. =01/0)	نوع شغل نخست (اول)					بیمه گذار
	جمع	کارگری	آزاد	کارمند	کشاورزی و دامداری	
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	
	۶۰ ٪۱۰۰	۰ ٪۰	۱۶ ٪۲۶/۷	۲۲ ٪۳۶/۷	۲۲ ٪۳۶/۷	
	۱۸۹ ٪۱۰۰	۱۱ ٪۵/۸	۲۴ ٪۱۲/۷	۳۹ ٪۲۰/۶	۱۱۵ ٪۶۰/۸	غیربیمه گذار
	۲۴۹ ٪۱۰۰	۱۱ ٪۴/۴	۴۰ ٪۱۶/۱	۶۱ ٪۲۴/۵	۱۳۷ ٪۵۵	جمع
(Chi - Square=65/8, df= 2, Sig. =05/0)	عملکرد باغ					بیمه گذار
	جمع	بیشتر از ۲ تن	۰/۶ تا ۲ تن	کمتر از ۰/۶ تن	فراوانی درصد ردیف	
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	
	۶۰ ٪۱۰۰	۱۵ ٪۲۵	۹ ٪۱۵	۳۶ ٪۶۰		
	۱۹۰ ٪۱۰۰	۲۲ ٪۱۱/۶	۱۹ ٪۱۰	۱۴۹ ٪۷۸/۴		غیربیمه گذار
	۲۵۰ ٪۱۰۰	۳۷ ٪۱۴/۸	۲۸ ٪۱۱/۲	۱۸۵ ٪۷۴		جمع
(Chi - Square=70/13, df= 4, Sig. =01/0)	رضایتمندی از وام دریافتی					
	جمع	خیلی ناراضی	ناراضی	بی تفاوت	راضی	خیلی راضی
	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف
	۲۵ ٪۱۰۰	۴ ٪۱۶	۲ ٪۸	۲ ٪۸	۶ ٪۲۴	۱۱ ٪۴۴
	۱۰۳ ٪۱۰۰	۱۶ ٪۱۵/۵	۱۸ ٪۱۷/۵	۲۷ ٪۲۶/۲	۲۸ ٪۲۷/۲	۱۴ ٪۱۳/۶
	۱۲۸ ٪۱۰۰	۲۰ ٪۱۵/۶	۲۰ ٪۱۵/۶	۲۹ ٪۲۲/۷	۳۴ ٪۲۶/۶	۲۵ ٪۱۹/۵

سازه‌های اقتصادی

برگرفته از یافته‌های پژوهش

ادامه جدول شماره ۴: نتایج به دست آمده (جدول توافقی) برای متغیرهای مورد بررسی در زمینه سازه‌های اقتصادی

	میزان درآمد سالانه (میلیون تومان)					سازه‌های اقتصادی	
	کمتر از ۳	۶ تا ۳	۱۰ تا ۶	بیشتر از ۱۰	جمع		
(Chi - Square=74/24, df= 3, Sig. =01/0)	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	فراوانی درصد ردیف	بیمه گذار	
	۱۵ ٪۲۵	۱۴ ٪۲۳/۳	۵ ٪۸/۳	۲۶ ٪۴۳/۳	۶۰ ٪۱۰۰		
	۶۴ ٪۳۳/۷	۶۸ ٪۳۵/۸	۳۲ ٪۱۶/۸	۲۶ ٪۱۳/۷	۱۹۰ ٪۱۰۰	غیربیمه گذار	
	۷۹ ٪۳۱/۶	۸۲ ٪۳۲/۸	۳۷ ٪۱۴/۸	۵۲ ٪۲۰/۸	۲۵۰ ٪۱۰۰	جمع	
(Chi - Square=46/8, df= 1, Sig. =01/0)	سابقه بیمه					سازه‌های اقتصادی	
	بیمه گذار			غیربیمه گذار			جمع
	فراوانی درصد ردیف			فراوانی درصد ردیف			
	۲۴ ٪۴۰			۳۶ ٪۶۰			بیمه گذار
	۴۰ ٪۲۱/۲			۱۴۹ ٪۷۸/۴			غیربیمه گذار
	۶۴ ٪۲۵/۷			۱۸۵ ٪۷۴/۳			جمع

برگرفته از یافته‌های پژوهش

تحلیل تشخیصی متغیرها در میان بیمه‌گذاران و غیربیمه‌گذاران بیمه محصول انار

در این پژوهش، برای تعیین توانایی متغیرهای مستقل در راستای درست بودن جداسازی یا تفکیک آزمودنیها به دو گروه بیمه‌گذار، و غیربیمه‌گذار، از آزمون آماری تحلیل تشخیصی بهره‌گیری شده است. تحلیل تشخیصی، یکی از روشهای تفکیکی به‌شمار می‌آید که بر آن است تا با بهره‌گیری از برخی متغیرهای مستقل، افراد گروهها را که داده‌های آنها به صورت اسمی یا ترتیبی است، به بهترین شیوه از هم جدا (تفکیک) کند و سرانجام، متغیرهایی را که به طور مناسب گروهها را از هم جداسازی یا تفکیک می‌کنند، نمایان سازد (۵).

نتایج نگاشته شده در جدولهای شماره ۵ و ۶، متغیرهایی را نشان می‌دهد که با تحلیل آماری

۱. Discriminate Analysis

گام به گام، مرحله به مرحله، وارد شده‌اند. همچنین، مقادیر لاندا ویلکس و سطح معنیداری متغیرها نیز، ارائه شده است. چنانکه دیده می‌شود، تنها ۶ متغیر، وارد شده و دیگر متغیرها، وارد نشده‌اند.

جدول شماره ۵: متغیرهای وارد شده بر پایه کمترین مقدار لاندا ویلکس

لاندا ویلکس				متغیر وارد شده	گام (مرحله)
df _p	df _p	df ₁	مقدار آماری		
۹۳	۱	۱	۰/۸۰۱	نوع نگرش به حق بیمه محصولات کشاورزی	۱
۹۳	۱	۲	۰/۷۴۱	میزان کل درآمد سالانه	۲
۹۳	۱	۳	۰/۶۹۰	سن آزمودنیها	۳
۹۳	۱	۴	۰/۶۶۱	تعداد نیروی کار خانوادگی	۴
۹۳	۱	۵	۰/۶۲۸	میزان عملکرد باغ	۵
۹۳	۱	۶	۰/۶۰۰	سابقه بیمه	۶

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۶: متغیرهای وارد شده بر پایه کمترین مقدار لاندا ویلکس برای نشان دادن سطح معنیداری

لاندا ویلکس					گام (مرحله)
انجام آزمون F					
	سطح معنیداری	df _p	df ₁	مقدار آماری	
۰/۰۰۰۱	۹۳	۱	۲۳/۰۴	۱	گام (مرحله)
۰/۰۰۰۱	۹۲	۲	۱۶/۰۵	۲	
۰/۰۰۰۱	۹۱	۳	۱۳/۶۰	۳	
۰/۰۰۰۱	۹۰	۴	۱۱/۵۵	۴	گام (مرحله)
۰/۰۰۰۱	۸۹	۵	۱۰/۵۴	۵	
۰/۰۰۰۱	۸۸	۶	۹/۷۵	۶	

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

همچنین، داده‌های جدول شماره ۷، درصد واریانس را نشان می‌دهد که به‌وسیله هر تابع تشخیص، برآورد می‌شود و گویای معنیداری آن است. با مشاهده ستون معنیداری در این جدول، نمایان می‌شود که تابع تشخیص ارائه‌شده، معنیدار است.

جدول شماره ۷: مقادیر ویژه و لاندا و بلیکس تابع تشخیص

مقادیر ویژه					
		مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تجمعی	همبستگی متعارفی
تابع	۱	۰/۶۶۵	۱۰۰	۱۰۰	۰/۶۳۲
لاندا و بلیکس					
		لاندا و بلیکس	مربع کای (χ^2)	df	سطح معنیداری
آزمون تابع	۱	۰/۶۰۰	۴۵/۹۰	۶	۰/۰۰۰۱

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

جدولهای شماره ۸ و ۹ نیز، ضریبهای استاندارد شده و استاندارد نشده معادله متمایزکننده کانونی یا متعارف را نشان می‌دهد. ضریبهای استاندارد شده، نمایانگر اهمیت نسبی هر یک از متغیرها در تمایز میان گروههای موردنظر در متغیر گروه‌بندی است و ضریبهای استاندارد نشده نیز، مقادیر ضریبهای معادله تشخیص یا متمایزکننده را دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار، نمایان می‌سازد.

جدول شماره ۸: ضریبهای تابع تشخیص استاندارد شده متعارفی (کانونی)

تابع	
۱	
۰/۶۶۰	سن آزمودنیها
-۰/۴۴۵	تعداد نیروی کار خانوادگی
۰/۶۲۸	نوع نگرش به حق بیمه محصولات کشاورزی
-۰/۴۹۸	میزان عملکرد باغ
۰/۸۱۴	میزان کل درآمد سالانه
-۰/۳۴۶	سابقه بیمه

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۹: ضریبهای تابع تشخیص استاندارد نشده متعارفی (کانونی)

تابع	
۱	
$(x^2) \cdot 0.49$	سن آزمودنیها
$-0.512(x_p)$	تعداد نیروی کار خانوادگی
$0.231(x_1)$	نوع نگرش به حق بیمه محصولات کشاورزی
$-0.452(x_8)$	میزان عملکرد باغ
$0.1(x_p)$	میزان کل درآمد سالانه
$-0.721(x_p)$	سابقه بیمه
$-2/835$	(Constant)

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

آنگاه، برپایه مقدار ضریبهای استاندارد نشده، معادله تابع تشخیصی دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار (پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه کشاورزی) را می‌توان به شرح زیر نوشت:

$$y = 835/2 - + 231/0(x_1) + 0.1/0(x_p) + 0.49/0(x_p) 512/0 - (x_p) 452/0 - (x_8) 721/0 - (x_p)$$

برپایه معادله پیشگفته، متغیر سابقه بیمه کردن، مهمترین متغیر متمایزکننده دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار بوده است. پس از آن، متغیرهای تعداد نیروی کار خانوادگی، میزان عملکرد باغ، نوع نگرش به حق بیمه محصولات کشاورزی، سن آزمودنیها و میزان کل درآمد سالانه، به ترتیب، در رده‌های دیگر قرار می‌گیرند. داده‌های جدول شماره ۱۰، نتایج طبقه‌بندی و تحلیل تشخیصی انجام‌شده را نشان می‌دهد. برپایه این نتایج، درستی یا صحت کلی در این تحلیل، ۷۶/۳ درصد است؛ به دیگر سخن، متغیرهای واردشده در تابع، ۷۶/۳ درصد، به‌طور درست (صحیح) دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار را در مورد بیمه محصول انار، گروه‌بندی می‌کند. با توجه به داده‌های جدول شماره ۱۰، متغیرهای پیشینه (سابقه) بیمه، تعداد نیروی کار خانوادگی، میزان عملکرد باغ، نوع نگرش به حق بیمه محصولات کشاورزی، سن آزمودنیها و میزان کل درآمد سالانه، ۷۷/۸

درصد از بیمه‌گذاران و ۷۵/۸ درصد از غیربیمه‌گذاران محصول انار را به‌طور درست در گروه‌های خود قرار می‌دهد.

جدول شماره ۱۰: نتایج طبقه‌بندی و تحلیل تشخیصی

نهایی	پیشگویی عضویت		بیمه‌گذار	بیمه شدن	محاسبات	اصلی
	غیربیمه‌گذار	بیمه‌گذار				
۵۴	۱۲	۴۲	بیمه‌گذار	بیمه شدن	محاسبات	اصلی
۱۵۷	۱۱۹	۳۸	غیربیمه‌گذار			
۱۰۰	۲۲/۲	۷۷/۸	بیمه‌گذار	بیمه شدن	درصد	اصلی
۱۰۰	۷۵/۸	۲۴/۲	غیربیمه‌گذار			

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یافته‌های این پژوهش، نشان داد که پذیرش بیمه، هنوز به آن اندازه بایسته و شایسته خود، نرسیده و فرهنگ بیمه محصولات کشاورزی در میان کشاورزان، نهادینه و درونی نشده است؛ تا آنجاکه بر پایه آمار اداره جهاد کشاورزی شهرستان نطنز، از میان نزدیک به ۳۲۰۰ نفر جمعیت باغدار، تنها ۷۰ نفر از آنها، محصول انار خود را بیمه کرده بودند.

برپایه یافته‌های پژوهش، نمایان شد که انارکاران بیمه‌گذار (پذیرندگان بیمه) در مقایسه با غیربیمه‌گذار (نپذیرندگان بیمه)، از نظر سازه‌های فردی، به نسبت، سالخورده‌تر (مسن‌تر) و ریسک‌پذیرتر بودند و آگاهی بیشتری درباره بیمه، نگرش مثبت‌تری پیرامون حق بیمه و پیشینه (سابقه) بیشتری در فعالیت باغداری داشتند. به دیگر سخن، انارکاران به دلیل داشتن متوسط سنی به نسبت بالا و در نتیجه، تجربه فراوان در کار کشاورزی، پی‌برده‌اند که کشاورزی، فعالیتی همراه با ریسک و خطرهای بی‌شمار است و از همین رو، اقدام به بالا بردن ضریب اطمینان تولیدات کشاورزی خود از راه بیمه محصولات کشاورزی کرده‌اند تا از این راه، توان ریسک-پذیری خود را افزایش دهند.

در زمینه سازه‌های اجتماعی، میان دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار (پذیرندگان و نپذیرندگان

بیمه) از نظر مشارکت اجتماعی، تفاوت معنیداری مشاهده نشد؛ ولی از نظر میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی میان دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار، تفاوت معنیداری، مشاهده شد. هرچند نتایج توصیفی نشان داد که بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی درباره بیمه، بسیار پایین بوده که نمایانگر، کاستی و سستی نظام بیمه در زمینه اطلاع‌رسانی است؛ ولی با این همه، آزمودنیهای بیمه‌گذار، در مقایسه با غیربیمه‌گذار، به مقدار بیشتری از منابع اطلاعاتی در زمینه بیمه، بهره‌جسته بودند.

در زمینه سازه‌های اقتصادی، عملکرد باغهای انار گروه بیمه‌گذار (پذیرندگان بیمه) در مقایسه با گروه غیربیمه‌گذار (نپذیرندگان بیمه)، بهتر و بیشتر بوده و از درآمد سالانه بیشتر و رضایتمندی بیشتری در زمینه تسهیلات ارائه‌شده از سوی بانک کشاورزی، برخوردار بوده‌اند. همچنین، در مورد بیشتر آزمودنیهای بیمه‌گذار، در مقایسه با غیربیمه‌گذار، شغل کشاورزی و دامداری، به‌عنوان شغل دوم آنها به‌شمار می‌رفته است. دلیل این یافته را می‌توان چنین دانست که آن دسته از انارکارانی که شغل دوم آنها کشاورزی و دامداری است، به‌دلیل فعالیتهای بیرون از محیط کشاورزی و تماس بیشتر با دیگر افراد و نهادها و سازمانها، درک بیشتری از مزایای بیمه داشته‌اند و از همین‌رو محصول خود را بیمه کرده‌اند. از سویی، انارکاران بیمه‌گذار در مقایسه با گروه غیربیمه‌گذار، سابقه بیشتری در بیمه کردن داشته‌اند.

در پایان، برپایه نتایج این پژوهش و در راستای افزایش پذیرش بیمه در میان انارکاران و پدید آوردن امنیت سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی کشور، پیشنهادهای زیر، ارائه می‌شود:

از آنجاکه کمتر از یک چهارم از انارکاران مورد بررسی، از سطح دانش مطلوبی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی برخوردارند و از دیگر سو، یافته‌ها نشان داد که هرچه آزمودنیها، دانش و آگاهی بیشتری پیرامون بیمه داشته باشند، گرایش بیشتری نیز به بیمه کردن داشته و اقدام به خریداری بیمه کرده‌اند، بنابراین بایسته است که برنامه‌ریزی شایسته در راستای بهبود دانش کشاورزان پیرامون بیمه محصولات کشاورزی و افزایش گرایش (تمایل) آنان به پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، صورت گیرد. از سویی، برپایه نتایج یافته‌های این پژوهش، بهره‌گیری از

منابع اطلاعاتی در زمینه بیمه در میان انارکاران، بسیار پایین بوده که همین نیز، باعث شده است، آنها دانش کم و نگرشی منفی به بیمه داشته باشند. بنابراین، برای افزایش گرایش و کشش به بیمه و پذیرش آن، باید آگاهی عمومی آنها را نسبت به بیمه، بالا برد که این هدف مهم نیز، از راه فراهمسازی و تدوین منابع اطلاعاتی گوناگون در زمینه بیمه، دستیافتنی خواهد بود. در این راستا، منابع اطلاعاتی موردنظر، می‌تواند دربردارنده موارد زیر باشد:

- برگزاری کلاسهای آموزشی - ترویجی در زمینه آگاهسازی انارکاران از سودمندیها و اهمیت بیمه؛
- برقراری ارتباط بهتر و بیشتر مروجان کشاورزی و نمایندگان بیمه با انارکاران؛
- تهیه برنامه‌های آموزشی تلویزیونی و رادیویی در زمینه معرفی هرچه بیشتر طرحهای بیمه محصولات کشاورزی و نیز، فعالیتهای صندوق بیمه کشاورزی در راستای افزایش فرهنگ بهره‌گیری از بیمه کشاورزی در کشور.

همچنین بر پایه نتایج پژوهش، انارکاران کم‌درآمد نسبت به گروه پردرآمد، به دلیل نداشتن نقدینگی بسنده در زمان پرداخت حق بیمه، کمتر به خریداری بیمه اقدام کرده‌اند. از همین‌رو پیشنهاد می‌شود، برای از میان بردن این چالش، مبلغ حق بیمه به صورت وام بدون بهره به نمایندگی از سوی کشاورزان، به وسیله بانک کشاورزی، به صندوق بیمه کشاورزی پرداخت شود. در این راستا، در صورت خسارت دیدن کشاورزان، مقدار وام پیشگفته از خسارت پرداختی کسر می‌شود و چنانچه کشاورزان در آن سال خسارت نبینند، پس از برداشت محصول، بدهی خود را به بانک، پرداخت خواهند کرد. با اجرای این رویکرد، نوع نگرش انارکاران درباره حق بیمه نیز، بهبود می‌یابد و در نتیجه، پذیرش بیمه از سوی آنها نیز، بیشتر خواهد شد.

نظر به اینکه میزان پذیرش بیمه از سوی انارکاران دارای درجه ریسک‌گریزی کمتر، در مقایسه با انارکاران با درجه ریسک‌گریزی بیشتر، در حد بالاتری بوده است؛ از همین‌رو این کاستی را می‌توان با افزایش سطح پوشش بیمه محصولات گوناگون و افزایش موارد تهدیدی که بیمه می‌تواند آن را پوشش دهد و همچنین، از راه عملکرد درست صندوق بیمه در پرداخت غرامتها و خسارتها، کاهش داد. در زمینه افزایش موارد تهدیدی که بیمه می‌تواند آنها را زیر پوشش

قرار دهد، با توجه به اینکه از میان حوادث زینبار برای باغ انار از دید انارکاران، آفت کرم گلوگاه، بیشترین تهدید برای آنها به‌شمار می‌آید و از سویی، بیشترین خسارت را به محصولشان وارد می‌کند، بنابراین می‌توان آفت کرم گلوگاه را در شمار خطرهای زیر پوشش بیمه محصول انار، توصیه کرد.

برپایه دیگر یافته‌های این پژوهش، انارکارانی که شغل اصلی آنها کشاورزی بوده و در کنار آن، شغل جانبی دیگری نداشته‌اند؛ در مقایسه با گروهی که کشاورزی، شغل دوم آنها به‌شمار می‌آید، مشارکت کمتری در طرح بیمه محصول انار داشته‌اند. بنابراین پیشنهاد می‌شود، با فراهمسازی زمینه‌های مناسب کسب درآمد (صنایع تبدیلی، صنایع دستی، گردشگری روستایی و گردشگری کشاورزی و مانند آنها) و در نتیجه، کاهش نوسانهای درآمدی، نوسانهای عملکرد تولیدی را - که پیشبینی‌پذیر نیستند - جبران کرد. بی‌گمان، با افزایش درآمد آنها، گرایش بیشتری نیز به بیمه کردن باغ انار خود، پیدا می‌کنند.

با توجه به نتایج تحلیل تشخیصی و توان تفکیک دو گروه بیمه‌گذار و غیربیمه‌گذار (پذیرندگان و نپذیرندگان بیمه کشاورزی) به‌وسیله متغیرهای مستقل «سابقه بیمه کردن»، «تعداد نیروی کار خانوادگی»، «میزان عملکرد باغ انار»، «نوع نگرش به حق‌بیمه محصولات کشاورزی»، «سن آزمودنیها» و «میزان کل درآمد سالانه»، پیشنهاد می‌شود، از متغیرهای پیشگفته، برای ارزیابی و داوری در میزان پذیرش و یا نپذیرفتن بیمه از سوی باغداران، بهره جست.

همچنین، در زمینه تأثیر میزان رضایتمندی از تسهیلات دریافتی از سوی بانک بر روی گرایش کشاورزان به بیمه و پذیرش بیمه از سوی آنها، نتایج این پژوهش نیز همچون نتایج دیگر پژوهشها در این زمینه، نمایانگر رابطه معنیدار میان آنها بود؛ بنابراین یکی از اقدامهای اساسی برای افزایش مشارکت کشاورزان در طرحهای بیمه، افزایش رضایتمندی آنها از بانک عامل است. بانک کشاورزی به‌عنوان بانک عامل یا بیمه‌گر، باید بکوشد تا نزد کشاورزان نسبت به خود تعهد ایجاد کند و با ارائه خدمات مطلوبتر به کشاورزان تا اندازه ممکن در راستای بهبود و افزایش نیکنمایی خود در محیط روستاها و در میان کشاورزان تلاش کند و نیز در رقابت با بانکهای دیگر

بکوشد، تا بیشتر نیازها و خواسته‌های کشاورزان را برآورده سازد.

سرانجام، برای بررسی و جهت‌دهی به برنامه‌های آینده صندوق بیمه، تشکیل انجمنی با عنوان «انجمن تحقیقات بیمه کشاورزی»^۱ با حضور پژوهشگران متخصص در زمینه بیمه، کارشناسان صندوق بیمه کشاورزی و دست‌اندرکاران وزارت جهاد کشاورزی، بایسته به نظر می‌رسد تا افزون بر ارائه راهنماییها و کمکهای فنی به کارشناسان صندوق بیمه، در برآورد درست حق بیمه، برپایه پژوهشها و دیدگاه‌های علمی و اطلاعات درست و اصلاح نظام اجرایی بیمه در موارد خاص، نقش مهم خود را انجام دهد و در جهت‌دادن به هدفهای کلان بیمه کشاورزی ایران مؤثر باشد. همچنین، از تجربه‌های دیگر کشورها، با بومی و سازگار کردن آن با شرایط کشور، برای بهینه ساختن عملکرد و کارایی صندوق بیمه محصولات کشاورزی نیز، بهره‌گیرد.

۱. نیاز به یادآوری است که چند سال پیش از این (۱۳۸۸)، چنانکه در بخش سخن آغازین شماره‌های پیشین نیز، روند و فرایند آن به آگاهی همگان رسیده بود؛ برپایه چنین احساس نیازی و به پشتوانه سالها بررسی و پژوهش، پیشنهاد تأسیس «انجمن علمی بیمه کشاورزی ایران»، برای نخستین بار از سوی مجری فصلنامه بیمه و کشاورزی (گروه فراوند - مدیریت اجرایی) تدوین و مطرح شد که خوشبختانه سرانجام در سال گذشته (۱۳۹۳) با حمایت و پشتیبانی صندوق بیمه کشاورزی و بسیاری از استادان و متخصصان مرتبط، این انجمن، پایه‌ریزی شد و هسته مرکزی آن شکل گرفت و هم اکنون نیز مراحل ثبت رسمی خود را طی می‌کند و بزودی، عضوگیری خواهد کرد (سرپرستار فصلنامه و مدیر اجرایی انجمن).

منابع:

۱. احمدوند، م. و شریفزاده، م. (۱۳۸۸)، «امکان‌پذیری تشکیل انجمن‌های آب‌بران: مورد مطالعه دشت کوار استان فارس»، *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۱۵: ۱-۲.
۲. سرمد، ز. بازرگان ع. و حجازی ا. (۱۳۷۹)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگاه.
۳. فرجی، ا. و میردامادی، م. (۱۳۸۵)، «بررسی نقش ترویج در پذیرش بیمه محصول سیب توسط باغداران شهرستان دماوند»، *مجله علمی- پژوهشی علوم کشاورزی*، ۳: ۴۸۹-۴۹۹.
۴. کرباسی، ع. و کامبوزیان، (۱۳۸۲)، «بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه محصولات کشاورزی استان سیستان و بلوچستان»، *مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه*، شماره ۴۱- ۱۸۴-۴۲-۱۶۷.
۵. کلانتری، خ. (۱۳۸۹)، پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی - اقتصادی. چاپ چهارم. تهران: فرهنگ صبا.

6. Ghorbani M. , Danesh Sh. and Shokri E. (2008). "Evaluating the Effects of Production Inputs, Climate and Insurance Protection Policy on Income Equality of Wheat Producers in Khorasan Province", *World Applied Sciences Journal*, 4:661-666.
7. Mahul O. and Wright B. D. (2003). "Designing Optimal Crop Revenue Insurance". *American Journal of Agricultural Economics*, 85:580-589.
8. Nelson C. H. and Loehman E. T. (1987). "Further toward A Theory of Agricultural Insurance", *American Journal of Agricultural Economics*, 69: 523-531, Available at: www.jstor.org/stable/1241688, (visited 12 Jan 2011).
9. Sadati S. A. , Rostami Ghobadi F. , Mohamadi Y. , Sharifi, O. , and Asakereh A. (2010). "Survey of Effective Factors on Adoption of Crop Insurance among Farmers: A Case Study of Behbahan County", *African Journal of Agricultural Research*, 5: 2237-2242, Available at: www.academicjournals.org/AJAR, (visited 12 Jan 2011).
10. Smith V. and Bouquet A. E. (1996). "The Demand for Multiple Peril Crop Insurance: Evidence from Montana Wheat Farms", *American Journal of Agricultural Economics*, 78: 189-201.
11. Vandever M. L. (2001). "Demand for Area Crop Insurance among Litchi Producers in Northern Vietnam", *Agricultural Economics*, 26: 173-184. Available at: www.elsevier.com/locate/agecon, (visited 10 Jan 2011).

Comparison of Adopters' and Non-adopters' Characteristics among Pomegranate Orchard Owners in Natanz County

F. Hafari* & Dr. D. Hayati**

Abstract

As agricultural sector is generally confronted by economic and environmental threats, agricultural insurance has been considered as an appropriate mechanism to protect farmers against these threats. The purpose of this study is to compare Adopters' and Non-adopters' characteristics among pomegranate orchard owners in Natanz County. A survey technique was used as a research method. Stratified random sampling was applied to collect data from 250 farmers of Natanz County based on Cochran sampling formula. Data was collected among 190 orchard owners who did not adopt and 60 orchard owners who did adopt insurance service. A questionnaire was employed as a tool for gathering data the validity of which was confirmed by a group of professionals. Also, a pilot study was conducted and Cronbach's alpha test was calculated to determine the data collection instrument reliability. Findings revealed that there were significant differences between adopters and non-adopters of insurance services in relation to age; number of household' work force; orchard workers experience; level of knowledge towards insurance advantages; attitude towards insurance fee; degree of risk aversion; main profession; degree of satisfaction towards received amount of loan; tonnage of pomegranate production; total amount of annual income; level of received information towards insurance. According to discriminate analysis results, six independent variables could discriminate two groups of treatments. "Insurance experience toward agricultural insurance" was the main discriminator in this regard. Some recommendations have been presented to enhance adoption rate of agricultural insurance, based on research results.

Keywords:

Insurance, Pomegranate, Natanz, Adoption, Risk.

* Former M. Sc. Student, Dep. of Agricultural Extension & Education, Collage of Agriculture, Shiraz University, Shiraz, Iran. Email: shz_64@yahoo.com

** Associate Prof. , Dep. of Agricultural Extension & Education, Collage of Agriculture, Shiraz University, Shiraz, Iran (Corresponding author). Email: hayati@shirazu.ac.ir